

Verkondiging 11 mei 2025

Schriftlezing: Micha 6 vers 1 t/m 8

Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus

Wat staat me te doen? Waar doe ik goed aan? Dat vraag ik me geregeld af. Gewoon in mijn leven van iedere dag. Maar zeker nu, in de tijd waarin we leven.

Dat komt onder andere door het gemak waarmee de president van Amerika - wat toch altijd het uithangbord van het vrije westen was - mensen en landen schoffeert, de rechtstaat aan zijn laars lapt en daar nog mee weg komt ook. Is beschaving dan zo'n flinterdun laagje? Waarom zijn er niet veel meer krachtige tegenstemmen? Nederland is niet de VS. Maar ook onze democratie en onze rechtstaat zijn kwetsbaar. We kunnen niet leunen op regels maar we moeten het zelf als mensen dragen. Wat vraagt dat van ons als gelovige mensen?

Vandaag gaan we op zoek naar een moreel kompas. Een kompas wijst altijd dezelfde richting uit, waar je ook bent. Wat er om je heen ook gebeurt. In verwarrende tijden helpt het om zo'n kompas te hebben. Micha geeft ons dat.

De setting van Micha 6 is niet helemaal duidelijk. Het begint met een ferme aanklacht van God tegen zijn volk. God was altijd goed voor ze geweest, toch? En zij hebben God blijkbaar laten vallen.

De aanklacht van God heeft impact. Ze schrikken en willen niets liever dan de band met God herstellen. Dus stellen ze van alles voor om God gunstig te stemmen. Zullen we God offers brengen? Duizenden rammen. Ze overwegen zelfs hun eerste kinderen te offeren. Volledig *over the top*.

Dan zegt Micha - met een soort kalmte - stel ik me voor: 'Er is jou, mens, gezegd wat goed is.' 'Mens' zegt hij tegen het volk. 'Aard-bewoner' zou je kunnen zeggen. Hij zet ze op hun plaats: Mens ben je, geen God. 'Je weet wat de HEER van je wil.' Zo gaat hij verder. Het klinkt bijna therapeutisch. Je hebt geleerd om met een bepaalde zwakte van jezelf om te gaan. Je valt weer in je oude fout en dan zegt die stem: 'Je weet het wel. Je weet toch wat je geleerd hebt?' En die daagt je uit om het op te diepen.

Micha daagt het volk uit om even terug te halen wat het ook alweer geleerd heeft. Ze hoeven niet in de war te zijn over de toekomst. Ze weten wat hun te doen staat. En dan vertelt hij het nog een keer, in drieën:

- 1 Doe recht. Dat gaat over wat je zegt en wat je doet.
- 2 Wees verbonden. Dat gaat over je hart - dat je verbonden bent met mensen.
- 3 Ga met God. Dat gaat over je diepste drijfveer en je hoogste autoriteit.

Deze drie samen vormen het morele kompas voor de volksgenoten van Micha en ook voor ons.

*Doe recht
*Wees verbonden
*Ga met God

Bij elk van die drie facetten staan we stil.

Het eerste is: Doe recht!

Recht doen is meer dan je houden aan de Nederlandse wet. Hoewel artikel 1 van de grondwet al een behoorlijk statement is: 'Allen die zich in Nederland bevinden worden in gelijke gevallen gelijk behandeld.' Recht doen is zo leven dat je shalom, vrede, bevordert. Recht doen is ieder mens tot zijn recht laten komen. Wees eerlijk en betrouwbaar. Dat klinkt in de kerk een beetje als een open deur. Ik vraag me af: waar wordt spannend voor ons?

Misschien wel als er niemand meekijkt.... Zo op het oog zijn we allemaal wellevende mensen. Maar wat als je je onbespied waant? In dat vakantieland waar toch niemand je kent? En wat doe je online? Wat voor berichten plaats je op een forum? Waar kijk je naar? Kun je van jezelf zeggen dat je ook dan recht doet en de vrede bevordert?

Ander voorbeeld. Van een filmpje dat op internet circuleert. Er is een schoolklas. Aan het begin van de les zegt de leraar tegen één van de leerlingen. 'Ga jij er maar uit! Ik wil jou er niet bij hebben.' Zomaar, er was niets voorgevallen. De leerling verlaat de klas en niemand zegt er iets van. Dan zegt de leraar: Laten jullie dit zomaar gebeuren? Het bleek dus bij de les te horen. Durf je het voor iemand op te nemen die onrecht aangedaan wordt? Ook dat is recht doen. Zeg je er wat van als je ziet dat een collega last heeft van foute grappen? Hoe reageer je als er heftig geroddeld wordt in je gezellige koffiegroepje? We willen er zo graag bij horen, dat we het lang niet altijd aandurven om op te komen voor wie dat nodig heeft.

En (derde voorbeeld) wat is recht doen als je in lastige familieverhoudingen zit? Hoe doe je recht aan die broer die zich altijd tekort gedaan voelt? Hoe doe je recht aan jezelf als je eraan onderdoor dreigt te gaan? Je mag ook om hulp vragen in plaats van alleen maar klaar staan voor een ander. Soms moet jezelf beschermen en zeggen 'wij moeten maar even geen contact hebben.' Ook dat kan recht doen zijn.

Het kompas van Micha daagt ons uit steeds weer te zoeken om het goede te zeggen en te doen.

Op jouw plek, binnen jouw mogelijkheden.

Het 2e wat Micha zegt is: wees verbonden.

Het Hebreeuwse woord hier is lastig te vertalen. 'Trouw betrachten' staat er. Het gaat om loyaliteit, het besef dat je als mensen bij elkaar hoort en met elkaar verbonden bent. Hart voor mensen hebben, voor de mensheid. De vraag is dus: Hoe kijk je naar mensen? Met het besef 'wij horen bij elkaar' (verbondenheid) of in vijandschap? Is de ander een soortgenoot of een bedreiging? Micha roept ons op om te beseffen: de ander is een mens net als jij.

Ook de ander met wie je niet zo goed raad weet. Voor de één zijn dat (politiek gezien) vluchtelingen, voor een ander zijn dat PVV-ers, voor weer een ander klimaatactivisten, of neo-conservatieven. Of wat voor etiket je mensen ook geeft. Ook op persoonlijk vlak kun je het lastig hebben met iemand. Een collega die de baas over je speelt terwijl ze het niet is. Je zus die alleen maar zucht en steunt maar nooit zegt wat haar dwars zit.

Het kompas zegt: Wees verbonden. Blijf die ander als een medemens zien. Als je zo naar elkaar kijkt, in verbondenheid, zul je elkaar ook recht doen. Je ont-menselijkt de ander niet. Je hebt het vermogen om je in de ander te verplaatsen. Empathie.

Ook dit leek me altijd een open deur. Totdat ik een podcast hoorde (de Ongelooflijke van ...) over de denkers achter Trump. Sommigen beschouwen van hen empathie als een zonde. Dat is nogal wat. Empathie in strijd met wat God van ons vraagt?? Waarom? Empathie - inlevingsvermogen - maakt dat je die ander niet zomaar af kunt wijzen en niet zomaar kunt veroordelen om een foute levenswijze of keuze. Empathie maakt je 'week', minder doortastend. Maar dat is niet wat ik in de bijbel lees, wat God van ons vraagt. Voor Micha is empathie - verbonden blijven met je medemensen - geen zonde. Apathie, je door niks laten raken, dát is zonde.

We hebben nu twee facetten van dat kompas van Micha gehad: recht doen en verbonden zijn met je medemensen.

Dat doet me ook denken aan wat we gezegd hebben over morele moed op de gespreksavond over oorlog en vrede.

Morele moed vraagt om integriteit. Handelen naar wat je als goed en juist beschouwt, ook als niemand kijkt. (En ik voeg eraan toe:) Of als er juist wel iemand kijkt die het niet met je eens is.

Morele moed vraagt om empathie. Het vermogen om anderen te begrijpen en met ze mee te leven, wat je motiveert om voor gerechtigheid op te komen en anderen ruimte te geven. Blijf altijd de mensen zien in ingewikkelde situaties. De werkelijkheid is meestal niet zwart-wit. God is niet zwart-wit. Hij is rechtvaardig maar ook geduldig, Hij vergeeft. Zijn trouw aan mensen is groot. Mogen wij dan zomaar mensen afschrijven?

Morele moed vraagt bereidheid om risico's te nemen. De bereidheid om kritiek, afwijzing of verlies te dragen omdat je je uitspreekt voor het goede.

Durf je je nek uit te steken voor het goede? Ik heb pas een stukje uit een toespraak van Obama gehoord. Het was voor het eerst dat hij zich uitsprak sinds de nieuwe president van de VS is aangetreden. Oud-president Obama zei: 'We hebben onze vrijheid voor lief genomen, we vonden het vanzelfsprekend. We zullen nu bereid moeten zijn er offers voor te brengen.' Hij daagde zijn landgenoten uit op te komen voor hun vrijheid, ook als dat wat ging kosten, je baan, je positie.

Het kompas van Micha heeft nog een derde facet. Recht doen en hart hebben voor mensen. Dat kunnen we niet op onszelf. We hebben daar God bij nodig. Daarom: Ga met God!

Hij is onze norm, onze inspiratiebron. Niet de algemeen menselijk maat is onze maatstaf, maar de goedheid van God. Als wij proberen recht te doen spiegelen we ons aan God die rechtvaardig is.

Als wij hart hebben voor mensen, spiegelen we ons aan de barmhartigheid van God.

We kunnen elkaar zo in de war maken. Er verschuift van alles in de wereld. Soms is iedereen het met je eens. Maar er zijn ook tijden dat je je afvraagt: wie is wijs? kan ik niemand meer vertrouwen? We hebben een betrouwbaar kompas nodig dat steeds dezelfde kant op wijst: de weg van Gods koninkrijk.

Dus: ga met God. Micha heeft het letterlijk over 'wandelen met God.' Prachtig beeld: optrekken met God, dag voor dag, in alle rust. En daarbij zegt Micha: 'nederig'. 'Ootmoedig' was dat in andere vertalingen. Dat is vooral beseffen: jij bent God niet, je bent een mens. Maak je niet groot. Ken je plaats in deze wereld.

Maar dat woord voor nederig kan ook 'opmerkzaam' betekenen. Opmerkzaam wandelen met God.

Opmerkzaam ben je als je steeds je afstemt op God. Dat is een voortdurend zoeken, wat is het dat God hier van mij vraagt. Het is de mentaliteit van het gebed wat we zongen aan het begin van de dienst:

God, geef dat mijn gedachten gericht zijn op U / 'sich sammeln zu dir'
Bij U is het licht, U vergeet mij niet.
Bij U vind ik hulp, bij u vind ik geduld.
Van uw wegen heb ik geen begrip, maar U weet de weg voor mij.

(Bonhoeffer)

We zijn vandaag Op zoek naar wat goed is. Ik heb het vooral uitgewerkt met het oog op de tijd waarin we leven. De burgemeester merkte het ook op in zijn toespraak van 4 mei. Vrijheid, democratie, de rechtstaat spreken niet vanzelf. We moeten het met elkaar dragen. Zelf bereid zijn om een ander vrijheid te gunnen en recht te doen. Maar misschien liggen voor jou de uitdagingen heel ergens anders. Meer op het persoonlijk vlak, of in de familie. Wat moet ik doen? Wat kan ik doen? En wat niet?

Ik hoop dat het kompas van Micha je helpt. Om koers te houden als de wereld om je heen verschuift. Drie hulplijnen geeft hij. Je hebt ze alle drie nodig. Elk voor zich is breekbaar maar met zijn drieën zijn ze krachtig en versterken ze elkaar. Doe recht. Wees verbonden. En ga - opmerkzaam - met God.
Amen.